

**OBSZARY WYMAGANEJ WIEDZY, ZAKRES OCZEKIWANYCH
UMIEJĘTNOŚCI I WYKAZ POMOCNEJ
LITERATURY NA POSZCZEGÓLNYCH STOPNIACH
WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU HISTORYCZNEGO**

dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2025/2026

I. Temat wiodący :

Polska pierwszych Piastów - od Mieszka I do rozbitcia dzielnicowego.

II. Zakres wiedzy wymaganej od uczestników na poszczególnych stopniach konkursu

1. W konkursie obowiązuje zakres wiedzy (treści nauczania) określony w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie historii na II etapie edukacyjnym.

2. W konkursie obowiązują zagadnienia rozszerzone, wykraczające poza podstawę programową, o treści związane z tematem wiodącym. Należy do nich:

Historia początków państwa polskiego, od początków panowania Mieszka I do końca rządów Bolesława Krzywoustego.

3. Na każdym etapie konkursu uczestnik będzie wykonywał zadania zarówno z zakresu podstawy programowej dla szkoły podstawowej jak i z zakresu rozszerzonego (w oparciu o wskazane lektury).

A. Stopień szkolny

Wiedza z zakresu podstawy programowej:

I. Cywilizacje starożytne.

Uczeń: 1) porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym; 2) umiejscawia w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu oraz cywilizacje starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu; 3) charakteryzuje system wierzeń w Egipcie, Grecji i Rzymie, religię starożytnego Izraela; wyjaśnia różnicę między politeizmem a monoteizmem; 4) umiejscawia w czasie i zna różne systemy sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie; 5) charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, prawie, architekturze, sztuce, literaturze; 6) umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.

II. Bizancjum i świat islamu.

Uczeń: 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny islamu i wyjaśnia wpływ cywilizacji muzułmańskiej na Europę; 2) umiejscawia w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i

rozpoznaje osiągnięcia kultury bizantyjskiej (prawo, architektura, sztuka); dostrzega różnice między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim.

III. Średniowieczna Europa.

Uczeń charakteryzuje władzę królewską, cesarską i papieską oraz relacje między nimi.

IV. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy.

Uczeń: 1) przedstawia instytucje systemu lennego, wyjaśnia pojęcie stanu i charakteryzuje podziały społeczne w średniowieczu; – 107 – 2) opisuje warunki życia w średniowiecznym mieście i wsi; 3) porównuje kulturę rycerską i kulturę miejską, opisuje charakterystyczne cechy wzoru rycerza średniowiecznego, rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza we własnym regionie, wskazuje różnice między stylem romańskim a stylem gotyckim; 4) wyjaśnia rolę Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie kultury i życia codziennego.

V. Polska w okresie wczesnopiastowskim.

Uczeń: 1) przedstawia genezę państwa pierwszych Piastów oraz umiejscawia je w czasie i przestrzeni; 2) wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa chrystianizacji Polski; 3) charakteryzuje rozwój monarchii Bolesława Chrobrego; 4) charakteryzuje kryzys i odbudowę monarchii piastowskiej w XI w.; 5) opisuje społeczeństwo Polski pierwszych Piastów.

VI. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego.

Uczeń: 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbicia dzielnicowego; 2) opisuje przyczyny oraz wskazuje skutki rozbicia dzielnicowego; 3) opisuje przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego; 4) charakteryzuje proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV w.

VII. Polska w XIV i XV w.

Uczeń: 1) opisuje zmiany granic państwa polskiego w XIV i XV w.; 2) analizuje dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej; 3) wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Wielkim Księstwem Litewskim; 4) porządkuje i umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w XIV–XV w.; 5) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji nihil novi).

VIII. Wielkie odkrycia geograficzne.

Uczeń: wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata; 2) umiejscawia w czasie i przestrzeni wyprawę Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana.

IX. „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim.

Uczeń: 1) rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego; 2) wymienia przyczyny i następstwa reformacji, opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina; 3) charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego; 4) wyjaśnia okoliczności powstania Prus Książęcych; 5) opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI w.; 6)

przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej we własnym regionie; 7) przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej między Polską a Litwą (1569 r.) i jej główne postanowienia.

X. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Uczeń: 1) charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej; wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej; 2) wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady wolnej elekcji.

XI. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII w.

Uczeń: 1) wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją; 2) wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie; 3) omawia znaczenie potopu szwedzkiego; 4) dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII w.; 5) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie.

XII. Europa w XVII i XVIII w.

Uczeń: – charakteryzuje ustrój monarchii absolutnej na przykładzie Francji Ludwika XIV i monarchii parlamentarnej na przykładzie Anglii; 2) opisuje idee Oświecenia, podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i filozofii politycznej; 3) charakteryzuje reformy oświeceniowe na przykładzie wybranego państwa.

XIII. Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII w.

Uczeń charakteryzuje i ocenia sytuację wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich.

XIV. Powstanie Stanów Zjednoczonych.

Uczeń: 1) omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość i ocenia jej rezultaty uwzględniając realizację idei oświeceniowych; 2) przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

XV. Wielka rewolucja we Francji.

Uczeń omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty, uwzględniając realizację idei oświeceniowych.

XVI. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej.

Uczeń: 1) podaje przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej; 2) umiejscawia w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja; wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja; 3) przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i wyjaśnia jej znaczenie; 4) rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu.

XVII. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII w.

Uczeń: 1) umiejscawia w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiorze; 2) przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego; 3)

rozdziela przyczyny wewnetrzne i zewnetrzne upadku Rzeczypospolitej.

XVIII. Epoka napoleońska.

Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim; 2) ocenia postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej.

Zakres rozszerzony stopień szkolny:

Treści:

a) Rządy Mieszka I i Bolesława Chrobrego

Literatura:

Dzieje Polski w Obrazach, Historia Polski w Obrazach – wydanie dowolne

Tom serii Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, cz.2 Początki państwa polskiego, Warszawa 2002, Gerard Labuda - Pierwsze Państwo Polskie

Pierwsze Państwo Polskie - Rozdział II, W świetle historii źródłowej, str. 55 – 71 (Przyczyny i skutki przyjęcia i upowszechnienia chrześcijaństwa), 73 – 76 (Biskup praski Wojciech, jego misja i śmierć w Prusach (997)).

B. Stopień rejonowy – wiedza z podstawy programowej

XIX. Europa po kongresie wiedeńskim.

Uczeń: 1) omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich; 2) charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktur społecznych i warunków życia).

XX. Ziemie polskie w latach 1815–1848.

Uczeń: 1) charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji; 2) przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania; 3) omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej; 4) charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji.

XXI. Powstanie styczniowe.

Uczeń: 1) omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania; 2) dokonuje charakterystyki działań powstańczych, z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie; 3) porównuje uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach; 4) charakteryzuje formy represji popowstaniowych.

XXII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w.

Uczeń: 1) opisuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec; 2) prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych; 3) wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.; wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe.

XXIII. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w.

Uczeń: 1) omawia politykę zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 2) opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców (trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy); 3) opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków; 4) omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy); 5) wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907.

XXIV. I wojna światowa.

Uczeń: 1) wymienia główne przyczyny wojny; 2) omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie; 3) charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej; 4) opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji.

XXV. Sprawa polska w czasie I wojny światowej.

Uczeń: 1) charakteryzuje stosunek mocarstw do sprawy polskiej w przededniu i podczas wojny; 2) ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny podczas I wojny światowej.

XXVI. Europa i świat po I wojnie światowej.

Uczeń: 1) opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny; 2) charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej ocenia funkcjonowanie ładu wersalskiego; 3) charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (niemieckiego narodowego socjalizmu i systemu sowieckiego).

XXVII. Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej.

Uczeń: 1) omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej; 2) przedstawia proces kształtowania się granic (decyzje wersalskie, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie, plebiscyty); 3) opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki.

XXVIII. II Rzeczpospolita w latach 1921–1939.

Uczeń: 1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego; 2) charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 3) omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny i skutki przewrotu majowego; 4) opisuje polski autorytaryzm; 5) przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej.

XXIX. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej.

Uczeń: 1) charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego; 2) ocenia życie społeczno-gospodarcze II Rzeczypospolitej, uwzględniając kryzysy i osiągnięcia; 3) wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

XXX. Droga do wojny.

Uczeń: 1) opisuje politykę hitlerowskich Niemiec służącą rozbijaniu systemu wersalskiego w Europie; 2) charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera; 3) wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop-Mołotow.

Zakres rozszerzony stopień rejonowy:

Treści:

- a) Kryzys i odbudowa monarchii wczesnopiastowskiej
- b) Rządy Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego

Literatura:

Dzieje Polski w Obrazach, Historia Polski w Obrazach – wydanie dowolne

Tom serii Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, cz. 2 Początki państwa polskiego, Warszawa 2002, Gerard Labuda - Pierwsze Państwo Polskie

Gerard Labuda - Korona i infuła

Pierwsze Państwo Polskie - Rozdział II, W świetle historii źródłowej, str. 109 – 113 (Trudne początki Mieszka II: konflikt w rodzinie Piastów. Wybuch wojny z Niemcami(1028-1029). Sojusz niemiecko ruski przeciw Polsce...).

Korona i infuła - Rozdział II, O politycznym biegu wydarzeń, str. 191 – 197 (Wychodzenie z kryzysu i odbudowa organizacji państwowej (1034-1058)), 204 – 207 (Koronacja Bolesława na króla Polski (1076)).

C. Stopień wojewódzki – wiedza z podstawy programowej

XXXI. Wojna obronna Polski we wrześniu 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września).

Uczeń: 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 2) omawia etapy i kluczowe wydarzenia wojny obronnej Polski, z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, wydarzeń i bitew w swoim regionie; 3) wymienia przykłady bohaterstwa Polaków, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną.

XXXII. II wojna światowa i jej etapy.

Uczeń: 1) przedstawia oraz umiejscawia w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); 2) charakteryzuje politykę Niemiec na terenach okupowanej Europy; przedstawia zagładę Żydów oraz Romów i eksterminację innych narodów; charakteryzuje postawy Polaków wobec Holokaustu; 3) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi; 4) wymienia główne decyzje konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jalta, Poczdam); 5) przedstawia bezpośrednie skutki II wojny światowej, w tym problem zmiany granic i przesiedleń ludności.

XXXIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką.

Uczeń: 1) porównuje założenia i metody polityki niemieckiej i sowieckiej w okupowanej Polsce; 2) wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich – zarówno tych o wymiarze ogólnokrajowym (np. zbrodnia katyńska, Auschwitz-Birkenau), jak i regionalnym (np. Palmiry, kaźń profesorów lwowskich, Zamojszczyzna); 3) wyjaśnia przyczyny i znaczenie konfliktu polsko ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej; 4) charakteryzuje polityczną i militarną działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów; 5) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów zachodnich i Związku Sowieckiego wobec powstania.

XXXIV. Sprawa polska w czasie II wojny światowej.

Uczeń: 1) przedstawia okoliczności powstania i omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie; 2) umiejscawia w czasie i przestrzeni działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny; 3) przedstawia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

XXXV. Świat po II wojnie światowej.

Uczeń: 1) charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych; 2) wyjaśnia przyczyny rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz opisuje początki zimnej wojny; 3) wskazuje na mapie państwa NATO i Układu Warszawskiego, charakteryzując oba bloki polityczno-wojskowe; 4) charakteryzuje politykę ZSRS wobec państw bloku wschodniego na przykładzie interwencji zbrojnych na Węgrzech i Czechosłowacji; 5) opisuje przyczyny i ocenia następstwa procesów dekolonizacyjnych; 6) charakteryzuje konflikty doby zimnej wojny, na dwóch wybranych przykładach; 7) opisuje przyczyny konfliktu na Bliskim Wschodzie; 8) omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej; 9) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991, z uwzględnieniem rozpadu ZSRS; 10) przedstawia cele i główne etapy integracji europejskiej; 11) opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej.

XXXVI. Początki komunizmu w Polsce.

Uczeń: 1) przedstawia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów; 2) charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz, z uwzględnieniem różnych form oporu.

XXXVII. Stalinizm w Polsce i jego skutki.

Uczeń: 1) przedstawia system terroru stalinowskiego i przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu; 2) wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego czerwca 1956 r. oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r.

XXXVIII. Polska w latach 1957–1981.

Uczeń: 1) opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRS;

2) charakteryzuje realia życia społecznego i kulturalnego, z uwzględnieniem specyfiki czasów gomułkowskich i gierkowskich; 3) przedstawia i umiejscawia w czasie różnorodność przyczyn kryzysów społecznych w latach 1968, 1970, 1976 i ich konsekwencje; 4) wyjaśnia znaczenie roli Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych; 5) opisuje narodziny i działania opozycji politycznej w latach 1976–1980; – 115 – 6) przedstawia wpływ Jana Pawła II na przemiany społeczne i polityczne; 7) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 r.; 8) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”.

XXXIX. Dekada 1981–1989.

Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego konsekwencje; 2) przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, analizuje fenomen oporu społecznego; 3) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

XL. Narodziny III Rzeczypospolitej.

Uczeń: 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997; 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.; 3) wyjaśnia przyczyny napięć społecznych. XLI. Miejsce Polski w świecie współczesnym. Uczeń: 1) ocenia znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 r.; 2) znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.

Zakres rozszerzony stopień wojewódzki:

Treści:

a) Rządy Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego.

Literatura:

Dzieje Polski w Obrazach, Historia Polski w Obrazach – wydanie dowolne

Tom serii Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, cz. 2 Początki państwa polskiego, Warszawa 2002, Gerard Labuda - Pierwsze Państwo Polskie

Gerard Labuda - Korona i infuła

Korona i infuła - Rozdział II, O politycznym biegu wydarzeń, str. 220 – 225 (Panorama międzynarodowa kraju. Pacyfikacja stosunków z sąsiadami), 238 – 243 (Między monarchią a poliarchią).

Rozdział V, Zakończenie, str. 353 – 364 (Całość)

III. Wykaz oczekiwanych u ucznia umiejętności:

Na wszystkich trzech stopniach konkursu jego uczestnicy powinni wykazać się umiejętnościami:

1. Chronologia historyczna.

- a) Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
- b) Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.
- c) Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.
- d) Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie, związków przyczynowo - skutkowych.
- e) Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

2. Analiza i interpretacja historyczna.

- a) Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągania z nich wniosków.
- b) Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
- c) Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.
- d) Objąsanie związków przyczynowo - skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.
- e) Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

3. Tworzenie narracji historycznej.

- a) Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
- b) Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
- c) Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
- d) Tworzenie krótkich wypowiedzi pisemnych.

IV. Wykaz literatury pomocniczej dla uczestnika i nauczyciela w procesie przygotowania do udziału w Konkursie :

A. Na wszystkich stopniach:

- 1. Podręczniki i ćwiczenia do szkoły podstawowej. Wydawnictwo dowolne.
- 2. Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności dla liceum ogólnokształcącego i technikum - Szkoła ponadgimnazjalna. Wydawnictwo Nowa Era.
- 3. B. Snoch. Słownik szkolny. Terminy i pojęcia historyczne. WSiP . Wydanie dowolne.

4. W zadaniach mogą być wykorzystane teksty źródłowe i grafiki pochodzące z podręczników do szkoły podstawowej, ponadpodstawowej / ponadgimnazjalnej oraz ze strony e-podreczniki.pl

B. Na stopniu szkolnym:

Tematy związane z podanymi zagadnieniami.

Dzieje Polski w Obrazach, Historia Polski w Obrazach – wydanie dowolne

Tom serii Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, cz. 2 Początki państwa polskiego, Warszawa 2002, Gerard Labuda - Pierwsze Państwo Polskie

Gerard Labuda - Korona i infuła

C. Na stopniu rejonowym obowiązuje literatura ze stopnia szkolnego oraz:

Tematy związane z podanymi zagadnieniami.

Dzieje Polski w Obrazach, Historia Polski w Obrazach – wydanie dowolne

Tom serii Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, cz. 2 Początki państwa polskiego, Warszawa 2002, Gerard Labuda - Pierwsze Państwo Polskie

Gerard Labuda - Korona i infuła

D. Na stopniu wojewódzkim obowiązuje literatura z poziomu szkolnego i rejonowego oraz

Tematy związane z podanymi zagadnieniami.

Dzieje Polski w Obrazach, Historia Polski w Obrazach – wydanie dowolne

Tom serii Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, cz. 2 Początki państwa polskiego, Warszawa 2002, Gerard Labuda - Pierwsze Państwo Polskie

Gerard Labuda - Korona i infuła